

„Soča“ izhaja vsak petek in velja pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 1.40
Pol leta 2.20
Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in prav tako pri „poblanicah“ se plačuje za navadno tiskopisno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večerke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici, blizu „treh kron“ na starem trgu; in nanski ulici; v Trstu v tobakarnici: Via della caserma št. 3. in v Ajdovščini pri trgovcu g. Doléna

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanovi tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“ na Korošnji v Štitsca - vi hiši št. 10 II nadst.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcom in drugim nepremožnim se naročnina sniža, ako se oglase pri uredništvu.

Govor poslanca g. dr. Vošnjaka.

v državnem zboru dne 2. marca t. l.

„Pri tem poglavju oglašil sem se k besedi, ker hočem ves sistem zdanje učne uprave kritikovati in torej nečem stoprv pri posamičnih poglavjih prednašati svojih pritožb.

Mi slovenski poslanci smo tudi v državnem zboru v zelo težavnem stališču; mi smo del večine, mi smo vladna stranka in tudi v resnici glasujemo za vse predloge, katere nam predloži vlada. Glasovali smo za brambeni, za zemljiščni, za hišni davek, za davek na petrolej in za carino pri kavi. In če se oziramo v domovini svojej in se vprašamo, kako je vlada svoje obljube, to je obljube prestolnega govora, v kolikor se tičejo izvedenja narodne enakopravnosti, spolnila, pokaže se nam žalostna podoba. Mi namreč opazimo, da praktično izvedenje narodne enakopravnosti za te vlade do zdaj za nas Slovence ni le nič napredovalo, marveč pomisleka vredno nazadovalo. (Istina! na desnici.)

Naš jezik, kateri je že skozi desetletja veljal v uradih kot sodnijski jezik, iztirava se najedenkrat iz njih, in celo v Kranjski, kjer vendar po poslednji ljudski štetvi stanuje 447.366 Slovencev poleg 29.392 Nemcev in Kočevarjev, proglašajo se slovenščina ne v deželi navadnim jezikom (Čujte! na desnici), in Nj. ekselenciji gospodu pravosodnemu ministru se do sedaj ni posrečilo, s svojimi določbami in odločbami tega nepravilnim (abnormalnim) razmeram konec storiti.

Če se obrnemo k šoli, vidimo, da zdanji gospod naučni minister krepko stopa na široki poti Stremayrjeve germanizacije. (Veselo! na desnici.) Nj. ekselencija gospod ministerski predsednik zagotavlja o vsaki priliki, tu in v onej zbornici, da je njega trdna volja, da morajo biti narodnosti v Avstriji jednako pravne, in on zagotavlja to tako odločno, da smo gotovo vsi čuli. Poleg njega sedeči naučni minister pa baje vendar vsa ta zagotavljanja preslišuje. Visoka zbornica je že v letu 1880. sprejela dve resoluciji, katerih jedna se je nanašala na srednje šole, druga na učiteljska. Z resolucijo, zadevajočo srednje šole, se je naučni minister poziviljal, naj v slovenskih okrajih v srednjih šolah slovenščino vpelje kot učni jezik. Od tedaj minili ste dve leti, in v naših srednjih šolah se ni storil ni eden korak v zboljšanje, zgodila se ni najmanjša sprememba, da bi se tej resoluciji ustreglo. V kratkem bodem tu samo srednje šole v pojedinih kronovinah omenil, da pokažem, da je vse stalo pri starem, in da ovire, o katerih smo se tolikrat v tej visoki zbornici pritoževali, še vedno obstajajo.

V Gorici je učni jezik na tamošnjih srednjih šolah nemški, da si je le malo število nemških učencev na tem zavodu, v tem ko je večina Slovencev in Italijanov. Posledica temu je, da učenci, ki neznaočni nemščine v to srednje šolo hočejo prestopiti, se ne morejo vzprejeti, ker ne dokažejo dovoljnega znanja nemščine.

Pri vzprejemanju v poslednji tečaj se je zgodilo, da se izmed 44 oglašanih učencev 14 ni vzprejelo, češ, da premalo znajo nemščino. (Čujte! na desnici.) Ali bi si tu ne moglo lahko pomoči, če bi, kakor sem nasvetoval, in kakor tudi resolucija zahteva, se vsaj na spodnjih razredih realke dotični deželni jezik vpeljal kot učni jezik?

Ni li velika krivica za kmeta, ki mora nositi vsa bremena, če najde, hotoč svoje sinove poslati v srednje šole, te šole zaprte, če je ljudstvo prisiljeno, otroke prej jedno ali več let pošiljati v pripravljalne šole, predno morejo vstopiti v srednje šole? V Gorici je taka pripravljalna šola, katera slovenskemu prebivalstvu v toliko nalaga breme, ker morajo otroci jedno leto čakati, da morejo vstopiti v srednje šole, kar se pri srečnejših narodnostih ne nahaja, ki imajo srednje šole v svojem jeziku. Vendar si učenci v teh pripravljalnih tečajih ne morejo prisvojiti potrebnega znanja nemščine, kar je lahko umevno, ker v svojih družinah ne govorijo nemški, marveč slovenski ali italijanski.

V Trstu in drugem Primorju, v Istri so samo nemške in italijanske srednje šole in niti jedna slovenska ali hrvaška, kakor bi bilo primerno številu prebivalstva Slovencev v teh deželah.

Za Kranjsko nahajamo v budgetu tri srednje šole izkazane, in sicer v Ljubljani, v Rudolfovem in Kranji kot slovensko-nemške. To zaznamenovanje pa je popolnem napačno; kajti te šole so v vseh glavnih predmetih nemške. V Ljubljani so res takozvani slovenski paralelni razredi; a že v prvem letu teh praralnih razredov se predava del predmetov v nemščini, v tretjem letu so že vsi predmeti nemški tako, da se tu pač ne more govoriti o slovenskih paralelnih razredih. Istotako je tudi v Rudolfovem in v Kranji. V Štajerski je na srednjih šolah v Celji, Ptuj in Mariboru učni jezik za vse predmete nemški, da si statistični izkazi kažejo, da je polovica učencev na teh zavodih Slovencev in da si v Celji in skoro gotovo tudi v Mariboru se vsako leto primeri, da so učenci, ki vstopijo iz ljudskih šol, ne vzprejmejo v srednje šole zaradi preslabega znanja nemščine. Berò se in slišijo večkrat pritožbe, da morajo učenci, kateri, se vzprejmejo, v prvem razredu srednjih šol jedno leto dalje ostati, ker ne morejo zahtevam učiteljev, ki v nemščini predavajo, zadostovati. Torej tudi v tem je omejitev in zatiranje Slovencev, katerih otroci morajo jedno leto izgubiti, v tem ko drugi narodi nimajo to škode.

Pridem torej k učiteljskim. Glede teh je poslanska zbornica v 81. seji 1880. leta stavila resolucijo, naj se vpelje na učiteljskih v Ljubljani in Mariboru slovenščina kot učni jezik, ker so ta učiteljska namenjena samo slovenskim učencem. V Ljubljani je sicer v prošlem letu naučni minister na mnogostransko zahtevanje sklenil in zaukazal, naj se na pripravnicah za učitelje in učiteljice vpelje slovenščina kot učni jezik. A celo pri tem ni postopal dosledno, ker se n. pr. na pripravnicah za učitelje prirodoslovje predava v slovenščini, na pripravnicah za učiteljice pa v nemščini, zato pa se tu v ročnih delih slovensko predava.

A učni jezik za večino predmetov je nemščina in v poznejših letih je učni jezik, izimši pouk v slovenščini in veroznanstvu, vseskozi nemški; v Mariboru se tudi veroznanstvo v nemščini poučuje, v slovenščini pa sploh nobeden predmet, izimši slovenščino. — Mi nahajamo sploh velikansko nedoslednost pri naučnem vodstvu, v kolikor zadeva učiteljska v naših deželah. V Gorici je pripravnica za učiteljice, na kateri se predavajo nekateri predmeti do tretjega leta slovensko, namreč veroznanstvo, geografija, zgodovina, računstvo; nekateri predmeti predavajo se samo v prvem letu slovensko namreč prirodoslovje in fizika, v vseh drugih letnikih nemško; zadnje leto je tudi tu vse nemško. Jednako se godi tudi v Kopru, da vidimo, da se nekateri predmeti, o katerih naučno oskrbnitve vedno trdi, da ni za nje potrebnih slovenskih knjig, na dveh učiteljskih slovenski predavajo, kar kaže, da morajo biti že take knjige; in te so istinito že tu, samo vpeljati se nočejo na ostalih učiteljskih.

Pridem torej k ljudskim šolam. Tudi v tem oziru najdemo veliko razliko v raznih kronovinah, v katerih bivajo Slovenci. V tem ko je v Gorici ljudska šola slovenska, stavile so se v Istri Slovincem največje ovire na pot, kakor tudi Hrvatom in jim nočejo dati niti ljudskih šol v njihovej materinščini. V Kranjski je ljudska šola za Slovence slovenska, v Kočevju in v občini Beli peči nemška, ker je tam nemško prebivalstvo. V Štajerski so ljudske šole tudi zelo mešane; nazivajo se sicer slovenskimi in slovensko-nemškimi, a tudi tam se nemščina v ljudskih šolah mnogo prerano kot učni jezik vpotrebja v ljudskih šolah, ker otroci niso zmožni, da bi pouk v tem jeziku vporabili primerno.

(Dalje.)

Podkupljivost nemško-liberalnega časopisa na Dunaji.

Dokler ni ministerstvo Taaffe-jevo nastopilo, je imelo dunajsko ustavaško časopisje toliko gnotne pčice, da so se mogli vsi listi vsak dan do sitega nazobati, akopram so bili njih želodci zelo razvajeni in zelo obširni. Vsled tega so se med seboj še precej mirno in prijateljsko vedli in se le skupno in združenimi ročmi na sovraga Slovana vrgli, o njega neomiki tulili ali pa na kakošni kosti „Barbare Ubryk“ tedne in tedne glodali. Toda pravijo, da je človeku, ki je razvajan v kakem oziru, strašno hudo, neznoaljivo, ako mu naenkrat jedi premanjka in mora stradati. Tak človek zamore v takem slučaju iz navidezega postojnjaka postati nesramen brezoziren neznačajnik; ova-jati zamore najbližnjega prijatelja, črniti ga, delikatne skrivnosti objaviti in razbobnati, ako se le more najediti, da si bode zopet žlodec napolnil; ali pa učini vse to tudi iz nekake nevolje, tudi ako mu to ravnanje dobička ne kaže. Tako se godi z dunajskim časopisjem po nastopu grofa Taaffeja. Jasli, iz katerih so listi prej zajemali, so se izpraznilo, in to je takozvane svetovne liste bolj bolelo, kakor da bi se bil vsel na ministerski stol pravi pravcati „hudič“. Nekoliko časa so se še redili od poprej nabrane masti in nade, da bode Taaffe le tako par mesecov na krmilu ostal, ter da pride potem kmalu drug, ki jih bode obilno za začasno stradanje odškodoval. Ali Taaffe se je prav krepko poprijel ministerskega sedeža in ga ne misli še tako naglo popustiti. To je pa povzročilo mnogo gladi in stradanja med razvajenim nemškimi časopisjem in prikaznjaj, da mora biti pravega Avstrijca in postojnjaka sram, ako mirno in natančno opazuje, kaj sedaj oni listi delajo, kako drug čez drugega zabavljajo, kako si nepoštena dejanja in podkupljivost na glavo mečejo in navidezno poštenost in značajnost najhujšemu neprijatelju za donar ponujajo. Teško najdeš na svetu tako podkupljivo, podlo, umazano časopisje, kakor so imenovani veliki in svetovni dunajski listi. Kdor hoče vso notranjo grdobo onih listov poznati, mora vse liste te barve in tudi druge poštene liste zvesto prebirati in opazovati in včasih tudi za kulise pokukati. Toda da bi se nam ne oporekalo, da iz sovraštva do onih listov tako pišejo, hočemo tu le nekatera stvari iz onih listov čitateljem „Soče“ navesti, da jih oni sami prebratelo in si iz tega, kar oni listi sami pišejo, razsodbo napravijo.

Vojsko med imenovanimi listi provzročila je posredno ali neposredno „deželnska banka“. Uže davno pred onim časom, ko je drž. poslanec Schönener v državnem zboru o ustavovskih listih rekel, da so spred ustavoverni, zadje pa deželnski banki podvrženi, je očitala „Deutsche Zeitung“ stari „Pressi“ in drugim liberalnim listom, da so oni banki prodani. Urednik „Presse“, po imenu Wiener, je sicer protestoval proti oni izjavi prusaškega lista, katera je Wienerjev protest sicer objavila, toda s takimi opazkami, da bi bilo bolje za „Presso“, ako ne bi bil oni protest sploh objavljen.

Še bolj ostro pa je napadala „W. Allg. Zeitung“ turški list „N. fr. Presse“. Zaporedoma ji je očitala, da je prodana deželnski banki, in čujte, ta inace jako občutljivi list je vse one opazke in napade mirno požrl. V času, ko je bila v drž. zboru razprava o deželnski banki, je pisal oni list o novi „Pressi“ naslednje: „Tako služi „nova Presse“ istodobno ljubemu Bogu in hudiču, spred liberalni stvari, zadej deželnski banki, spred „vzvišenim interesom nemškega naroda“, zadej praktičnim potrebam kupcijskih skupin ali družb; ako ostane v sredini še kak prostorček, je lastna Kalifov, prilično se kotiček tudi nemškemu kanclerju prepusti“. Pri vsem tem so si gospodje ustavoverni noter do mozga v kosteh, le da se poleg vsega še nekoliko bojujejo proti avstrijskemu drž. kreditu. In zakaj ne bi gospodje tudi služili istodobno Bogu in hudiču, ako je to lahko mogoče, in čitatelji tega ne zapazijo? Turški list je tudi te grenke kapljice poprijel in ni ničesar odgovoril. Nemški list „Deutsche Zeitung“

Zeitung" je mohamedanskemu listu na Dunaji ponavljal ono očitjanje, a list ni črnil.

Toda „Wiener Allg. Zeitung“, katera je tako ponosno imenovanemu turskemu listu breznačajnost in podkupljivost očitala, da bi človek mislil, oni list je najčistejši na svetu, dobila je še hujšo brco od Bismarkovega organa, ki v Berlinu izhaja, z naslednjimi vrsticami: „Banka v Lijoju je sklenila pogodbo, da sprejme dunajski list „Wiener Allg. Zeitung“ v lastno področje, ko hitro dobi privoljenje za „pomorsko banko“. Dokazi za istinitost tega poročila so „Wiener Allg. Zeitung“-i tudi pred pristojnim sodiščem na razpolaganje, ako ji je ljubo“. Zadetemu dunajski list je čez to sicer strašno zabavljaj in psoval, toda omenjene ponudbe ni hotel sprejeti. Kaj to pomeni, je lahko vsakemu umevno. Pri vsem tem je pa ta organ rojenih finančnih ministrov Plenerjev nadaljeval v psovanji proti drugim ustavovernim listom, očita jim, da so vsi od Bontoux-a podkupljeni, le pruskemu organu na Dunaji „D. Z.“ je „Wiener Allg. Ztg.“ pripoznala, da ima od te strani čiste roke. Skupno sta potem oba lista iz visocin „čistih rok“ na druge svetovne liste poučno gledala in jim podkupljivost očitala. Ali tudi to veselje imenovanih listov ni dolgo trajalo. Stara „Presse“, po nesramnosti teh listov provocirana, je prinesla kratko a jako pomenljivo notico o teh dveh listih, v kateri jima žuga, da bode dokazala, da sta se lista mastila dolgo časa z novci onega moža, katerega sedaj zatajujeta. In čuda! lista nista več potem ponosno na prsi trkala, da nista bila z Bontoux-om v zvezi in od njega denarja dobivala, a tudi stari „Presse“ nista na ono opazko ničesar odgovorila, temuč vso polemiko te vrste popustila, misleča: „Kdor ima led na glavi, naj ne hodi na solace“.

Tako se lasajo ustavoverni listi zdaj uže javno, in si drugi družemu podkupljivost očitajo. Kdor je imel sicer priliko za kulise pogledati, vedel je to in še mnogo hujšega uže prej, ter imel priliko iz dna srca zaničevati tako popolnoma pokvarjeno časopisje. In ako pomislimo, da je vse ono časopisje služilo in vsaj na videz še ustavoverni stranki služilo, si lahko razsodbo o oni stranki sam učini, in ako bi jo iz družih njenih činov ne poznal, bode mu takoj jasno, kako notranjo vrednost mora ona stranka imeti. Ako pa to dobro premislimo, bodedo tudi razumeli, zakaj naši poslanci Tarriff-jovo vlado podpirajo, dasi se nam nič bolje ne godi v političnem oziaru, nego pod prejšnjo vlado. od tod bodedo razumeli, zakaj včasih proti lastnemu prepričanju za vlado glasujejo. Gorje nam, gorje Avstriji, ako bi se ona stranka na krmilo povrnila. Zakaj je pa mogoče, da bi mogla tako spridjena stranka priti zopet na krmilo v Avstriji, tega nočemo danes tu razpravljati. Rodoljub.

Dopisi.

Iz Gorice, 9. marca. (Prvi občni zbor slovenskega bralnega in podpornega društva v Gorici). V zadnji „Soči“ je bilo povedano, da je pristopilo temu novemu društvu že 140 udov, in iz te številke je bilo izpoznati, da morajo imeti naši ljudje veliko zaupanje v društvo. Kdor pa ima nekoliko skušnje o življenju takih zavodov, le predobro vé, da se taka društva ali razcvitajo ali propadajo po razmerah in lastnostih voditeljev in načelnikov društvenih. V upanju in strahu so tedaj goriški rodoljubi poizvedavali, kdo bo našemu društvu prvi vodnik. Družbe, ki se snujejo tudi za materijalno podporo, ne potrebujejo samo zavednih, ampak v prvi vrsti zaupnih možakov. Kot take jih mora narod poznati iz dosedanjega vedenja v zaresnih slučajih in poslih. Takih pa ljudstvo ne pozna preveliko, tudi ko bi jih imeli v večem številu. Zarad take neprilike je bil vsakdo radoveden, kakó jo bo prvi občni zbor pogodil ob volitvi prvega svojega odbora.

Zadujo nedeljo je bilo jasno in lepo vreme, in ob 3 popoldne si videl kakih 60 možakov zbranih v čitalničnih prostorih na Travniku, ko se je pričelo napovedano zborovanje. G. Vuga Jošt, predsednik osnovalnemu odboru bralnega in podpornega društva, pojasnil je na kratko začetek in delovanje dosedanje čital. podružnice ter njen napredek v tem, da se je spremenila v novo društvo z obširnišo namero. Zbor je to slovesno poročilo odobril z lepo zahvalo nasproti prizadevanju osnovalnega odbora. — Pravila novega društva so se potem prebrala, ko je g. dr. Aleksij Rojic s krepkimi razlogi tako potrebo utrdil. Dr. Rojic je pravila v mnogih odstavkih pojasnil, oziroma novemu odboru nasvetoval, kakó naj se mnogotere dolžbe pravil omeje ali razširijo, ker društvo potrebuje za srečno delovanje silne previdnosti in gospodarske skrbnosti. Tudi je isti govornik predlagal, da si osnuje društvo tudi ženski oddelek; in občni zbor je to skrb novemu odboru naložil; osnovalni odbor ni hotel te strani poštovati, ker mu je bilo do tega, da se najprej utrdi moški oddelek. Občni zbor se je dr. Rojicu za njegove predloge s priznanjem zahvalil.

Na vrsto je prišla volitev, najimenitnša točka

denšnjega dne. Naj povemo, da so skušeni rodoljubi od prvega začetka gosp. Franca Povšeta, vodjo naše kmetijske šole, poštevati, ko so na predsednika novemu društvu mislili. Njega poznajo ne samo po uspešnem delovanju na kmetijskem polju, ampak tudi po praktičnih predlogih, s katerimi naše ljudstvo podučuje in za pravo gospodarstvo navdihuje. Čudno je le, da se ta gospod hoče umikati vsemu javnemu delovanju, izvzemši kmetijsko stroko, za katero je nastavljen. Poročevalec o denšnjem zboru si vsaj ne ve razlagati, zakaj bi g. Povše ne deloval neustrašeno vsaj tam, kjer ni nikakor nikomur na poti; in poročevalec ravno tukaj z obžalovanjem poprašuje, zakaj ni ravno g. Povše v roko vzel osnovo posojilnice za Goriško, po osnutku, kakoršne so poslednji čas osnovali na Štajerskem in Kranjskem. Na to stran je on mož sposoben in energičen dovolj, in vsak narodnjak bi delovanje njegovo za ta del narodu samo v srečo štel. Pa to samo mimogredé, ker smo hoteli jedino povedati, da so narodnjaki z velikim trudom Povšeta pridobili za novo društvo; še le posebni deputaciji, ki je bila šla posebe prosit ga, je obljubil svojo pomoč društvu, in ko je bila v občnem zboru na vrsti volitev predsednika, izvolil je občni zbor g. Povšeta enoglasno, in sicer per acclamationem za svojega predsednika. Kamen se je udom odvalil s srca, in videlo se jim je veselje, ko je novi predsednik društvo pozdravil in s podučnimi zgledi navduševal za novo društveno življenje. Zbor se mu je srčno, presrečno zahvalil, in mi želimo iz vsega srca sreče g. predsedniku in čestitamo društvu, da se mu je občja želja uresničila.

Volitev odborova se je tudi kmalu izvršila. Odanih je bilo 53 listkov; samo 1 ali 2 glasa sta se raztresla, drugače so bili večinoma vsled poprejšnjega sporazumljenja voljeni enoglasno ti le odborniki: Blaž Bitežnik, kamnosek; Tone Ferfila, trgovec; Ant. Fon, klobučar; dr. Ant. Gregorčič, profesor bogoslovja; Jože Hvala, trgovec; Ant. Jeretič, posestnik in pisar; Ernest Klavžar, uradnik dež. odbora; Ant. Klobučar, kancelist, v službi c. k. kmet, družbe; Jak. Oblak, ključavničar; Jošt Vuga, sluga dež. odbora. Namestniki: Ludovik Breznik, pisar; Jože Krašan, posestnik; Ludovik Lodati, c. k. sluga. — Društvo ima po pravilih tudi svoje sodišče; ko bi kak prepir nastal, se skliče poseben senat, ki šteje 5 udov. Tudi v to sodišče so bili enoglasno voljeni gg.: Berbuč, profesor; Jože Katnik, trgovec; Peter Kopal, dekan v Šempetru; France Povše, predsednik društva; in urednik tega lista.

Po tej, mislimo, da zares srečni volitvi so prišli na vrsto razni nasveti. Po nasvetu g. Vuge se je poslal telegrafski pozdrav sobratškemu društvu v Trst takó po zborovanju. G. St. Makuc je predlagal, da naj novi odbor skrbi tudi zato, kakó bi si društvo pridobilo kmalu lastno zastavo (tribojnico). Nasvet se je sprejel enoglasno. — Konečno se g. predsednik srčno zahvali društvenikom, ki so se v tolikem številu svojega 1. občnega zbora udeležili, povdarja ljubezen našega cesarja do vseh narodov in neomahljivo adanost do Habsburške hiše. Občni zbor vstane in navdušeno presvitlemu cesarju zakliče trikratni: Živio!

Zapisnik se podpiše, in zadovoljni in z opravičenimi nadami navdahnjeni, se društveniki razidejo.

Odbor si je v 1. seji tudi že svoje naloge razdelil. G. dr. Ant. Gregorčič je izvoljen enoglasno za podpredsednika; enako g. Ant. Ferfila za tajnika in g. Jeretič za njegovega namestnika. Denarničar je g. Ant. Klobučar, knjigovodja pa g. Ant. Ferfila. Knjižničar je g. E. Klavžar, pohašni gospodarnik pa g. Jošt. Vuga.

Zarad potirjevanja mesečnine je odbor sklenil izdati posebno pojasnilo za vsakega uda. G. blagajnik bo vsako nedeljo od 11—12. ure v društvenem prostoru pričakoval ude, da vplačajo mesečnino, katere sprejem potrdi v knjižici. — Društveni čuvaj bo g. Koršič, ki je ob enem čital. čuvaj. — Praviša se v podobi knjižic, trdnovezanih, ponatisnejo. Novo društvo bo imelo lepo čitalnično dvorano za svoj prostor. — Veselični odsek društva bo skrbel, da društvo slovesno prične svoje novo delovanje in sičter s svečano sv. mašo.

Naj se društvo širi in srečno napreduje po namenih, ki so bili osnovalcem pred očmi! Naj narod kmalu spozna blage namere, in naj se od vseh strani oklene svojega novega zavetja! Sreča mu mila!

Dostavek. Na pozdrav tržaškemu društvu došel je po telegrafski poti naslednji odzdrav: Od obalov Adrije doni bratovski živi! vrlim sosedom.

Delavsko podporno društvo.

V Ljubljani, 7. sušca. Zadostenjem in hvaležnostjo smo brali po vsem Kranjskem jedernati govor državnega poslanca g. dr. Tonkličja pri posvetovanju o proračunu za pravosodno ministerstvo. Njegove temeljite, prepričevalne besede o najnovejši praksi graške nadsodnije nasproti slovenščini so bile iz srca govorene vsem rodoljubom. Vsled sklepa literarno-zabavnega „jourfixa“ zadnjo soboto se je izrekla njemu in dr. Vošnjaku brzojavnim potom čestitka in zahvala za njuno uspešno delovanje v državnem zboru. Res pa je tudi čudno, kako so mogle priti sodnije do

razsodbe, da slovenščina pri sodnijah med Slovenci ni „v deželi navadni (sodnjijski) jezik“! §. 13. s. r., ki določuje, da pred sodnijo je veljaven „vsak v deželi navadni jezik“, obstoji uže blizu 30 let, ima na Primorskem še vedno svojo tudi Slovence ugodno veljavo, in tudi na Kranjskem, južnem Štajerskem in južnem Koroškem so se sprejemale brez ugovora vsakovrstne slovenske vloge do srede preteklega leta, in v graškem nadsodnijskem senatu je bilo in moralo vedno biti določeno število slovenščine zmognih svetovalcev — a pred malo meseci ukrene predsednik graške nadsodnije, g. Waser, ali prav za prav Vozar, da naš jezik do sodnij nima vstopa, ker ni „sodnjijski“! Zares na čudna pota je zavozil g. Vozar svoj pravosodni voz; to je tem bolj čudno, ker se ima edino Slovence zahvaliti za vse, kar je. Na slovenskem Štajerskem je nastopil g. Vozar svojo prvo službo in je bil v svojih mlajših letih ves drugačen, nego je sedaj na stare dni, kar priča njegov podpis l. 1848. med dvajsetisučerimi za zjedmenje vseh Slovencev v eno kronovino; pozneje kot sodnik v Ptujci je bil voljen od Slovencev v deželni in državni zbor, in to politično stališče je vporabil, kakor Archimedes, ne da je dvignil svet iz tečajev, ampak samo da se je povzpел do ekscelence. No njegove ekscelence najnovejše razsodbe proti slovenščini bodo imele ves drug vspeh, nego je sam pričakoval. Slišali smo sicer uže iz ust ministra Pražaka, da te razsodbe imajo veljavo samo za slučaj, in da sodnije nima jo pravice samooblastno določevati sodnjijski jezik, a mi hočemo drugače zavarovati naravne in ustavne pravice našemu jeziku. Morebiti bo g. Vozar zadnji predsednik graške nadsodnije, vsaj v sedanjem obsegu. Uže je poslalo okolo 30 občin prošnje državnemu zboru za napravo nadsodnije za Slovence v Ljubljani in druge bodo sledile. Naloga narodnega časnistva je, da spodbuja naše nekoliko počasne ljudi k posnemanju vrlih Dolenjcev, Notranjcev in Štircev. Nobeno mesto, noben trg, nobena vas ne sme izostati. Zah-teva je opravičena in nujna pri najnovejšem stanju pravosodja pod graško nadsodnijo, in dovolitev bi bila v korist ne samo nam, ampak vsej državi; kajti ena nadsodnija bi lahko odpala, ako bi se združili stajarski in koroški Nemci z dunajsko oziroma s tirolsko, Slovenci pa bi se združili s Primorsko nadsodnijo, katerej sedež naj bi bil v geografskem in duševnem središču vseh Slovencev, v Ljubljani. To bi bil prvi korak do izpeljave narodnega programa. Ljubljana bi veliko pridobila in tudi oddaljeno pokrajino slovenske, zlasti Koroška in tužna Istra, kajti med tamnošnjim uradništvom treba bistvene reformacije. Zanimitivo bo opazovati, kako se bodo vili naši nemškutarski vodje proti težnjam narodnih občin za napravo nadsodnije v Ljubljani. Kot meščani, ako jim je reu kaj za povzdigo in veljavo mesta, ne bodo mogli nasprotovati, ker bi imeli celo mesto brez izjeme proti sebi, a kot nemškutariji so nepreračunljivi v svojih sklepih. Sicer jim pa ne bo več dolgo mešal glave ta dilema; kajti pri prihodnih volitvah v mestni zbor (ne bo več mesec dni!) jih bomo potisnili v manjšino — ako Bog dade i sreča juačka? — in prihodnje leto se bodo tudi v novem deželnem zboru sesedli v svoj nič.

B.

S Krasa, (Izv. dop.) (Cerkveno petje, predlogi) Slavna družba sv. Mohora, katero delovanje je za mili naš slovenski rod visoke veljave, je že pred par leti obljubila čestitim svojim udom „Pes marico“, katere niso, in kakor se vidi, tudi bodoče leto ne bodo prejel. Mnogim — da večini poverjenikov je služila ta knjiga v pomoček, da so tem lože pridobivali družbi novih udov, a žalostno so čestiti gospodje z glovo majali, doznavši, da obljubljenega ne bodo mogli svojim ukaželjnim udom vročiti. Osobito so se navedene knjige veselili pevci cerkveni in pevke, katerih imamo po slovenskih cerkvah uad tri četrtine vernega ljudstva.

Na to preduost pevske žile snemo Slovenci res ponosni biti. Kjer se še ni uvedlo umetno cerkveno petje, poje mlado in staro. Najbolj basirajo, se svojimi raskavami glasovi, žilavi „šnopsarji“. Med temi in „primarji“ pa goste svojo melodijo pevci brez sluha, ker ti imajo do petja največe veselje. Le skušaj, dragi čitatelj, takemu pevcu — vredno ocenjevati njegovo pevsko žilo*, tvoje prijateljstvo je za vselej pri kraji. Med navedenimi pevci napne svoj mehur tudi kaka ženica, katerej pevski glas delom iz ust delom iz nasa dohaja. Tako se prazen prostor med pravimi in ne pravimi akordi popolnoma poravna. To je res prava „katzenmusik“ (mačja „banda“). — Tako petje slišimo — žal pre pogosto po primorskih cerkvah, razun redke izjeme hvale vrednih pevskih zborov. So-li druge slovenske pokrajine v tem oziaru na boljsem, ni mi znano. Vse-kakor moramo obžalovati, da se za petje cerkveno vsaj pri nas premalo stori. Koliko je spretnih učiteljev — organistov, ki držé križem roké in mirnim srcem poslušajo vpitje pri službah božjih!

Res je učiteljev posel zelo težaven, kdor ga vestno spoljuje, udi priznavam, da je podučevanje

* Razume se, da to velja le za bomo kmetjsko ljudstvo, Pis.

umetnega cerkvena petja na kmetih, posebno pričeto, skoro neprenosljiv trud, za katerega ubogi učitelj nima čisto krat družega nego nevaležnost od surovega ljudstva in prezgodnji grob, toda če bomo s strahom gledali pred seboj trdo ledino, se nas bodo britko spominjali nasledniki naši. To ni nikakor napredek devetnajstega veka! — Ali se s takim petjem povečuje služba božja? Jaz mislim, da sleherni čestitih „Sočinih“ bralcev je z menoj istih mislij, da namreč slabo petje službo božjo moti in ne vnema vernih src k pobožnosti, pač pa k rastresenosti in zlovolji.

Slavna družba sv. M. je, morebiti nehoté, veliko storila v povzdigo cerkvenega petja s tem, da ni dala na svitlo „Pesmarice“, s katero bi bila pospeševala cerkveno vpitje. Katoliški možje in žene, mladeniči in dekleta, naj vzemo v roke molitve bukvice, naj hvalljo in časte svojega stvarnika z vročimi molitvami; slovenski pevci pa naj na koru pojó lepo ubrane sv. pesni, ž njimi povečujejo službo božjo ter vabijo mlado in verno ljudstvo v hiše božje. Glavno „Cecilijino društvo“, učiteljska in drugi zavodi, ozirom posamični učitelji in orglarji so že mnogo storili za povzdigo cerkvenega petja, živo čuteč preveliko potrebo na tem polju. Tem trebalo bi pesmarice, zbirke slovenskih napevov za praznike Marijine, praznike Gospodove in praznike svetnikov, katera naj bi slovenske pevovodje spremljala skoz celo leto s krasnimi biseri glasbene umetelnosti. Našo glasbeno literaturo so umoviti naši skladatelji zdatno pomnožili. Posebno narodnih pesnij imamo v obilji. Tudi cerkvenih pesnij je že mnogo natisnenih in še natisnenih. Ravno kar sem doznal iz zanesljivega vira, da ima pokojnega A. Leban brat g. Janko Leban, učitelj v Lokvi še mnogo natisnenih napevov v zapuščini pokojnega brata, — ki ne bodo — morebiti — nikdar zagledali belega sveta. Koliko veljave za cerkev morajo biti ti napevi, nam pričajo njegovi že izdani biseri. Porok so nam tudi njegove narodne pesni, iz katerih veje navadno le cerkveni duh.

Lepoznanska lista „Kres“ in „Ljubljanski Zvon“ sta nam pokazala veličasten jezik slovenski, izvrstne proizvode. Njih zasluge za slovstvo naše so neprecenljive.

Združite se tudi vi, glasbeni stebri: Gg. Foerster, Hribar, Nedved, Belar itd.; podajte slovenskim cerkvenim pevovodjem, osobite onim na deželi bivajočim, zbirko slovenskih cerkvenih pesnij; skupite bisere muzične umetelnosti ter podajte nam voditeljico, katera nas bode vodila, spremljala in navduševala v božjih hramih. Jaz mislim, da sleherni prijatelj petja si bode laže omislil tako zbirko, če prav bi imela visoko ceno, kot celo „kopo“ posamičnih zvezkov, ker je med zrnjem tudi obilo plev. Vam, čestiti gospodje skladatelji, bode hvaležen — zapuščeni slovenski rod na veke. Nikar pa se ne ozirajte pri trudopolnem delu na one pisce, ki po časopisih trobijo v latinski rog, hoté vpeljati v cerkev izključljivo latinski jezik, ter iz umnih ljudij izkovati papige! Pustite ideje, katerih namero bodo ostro obsojevali potomci naši. Hvalite Gospoda vsi jezici, pravi sv. pismo. G spoda pa hvall le oni, ki besede, ki jih izgovarja, v srcu čuti, čutiti pa zamore le oni, ki jih razume. Bode li pevec občutljivo pel, če ne razume, kaj izgovarja?!

Petje pa je lepo in pride poslušalec do srca le tedaj, ko pevec občutljivo poje. Oni, ki bi se drznili trditi — kaj obratnega, ima zares krive pojme o vplivu petja. Takim bi svetoval, naj si omislijo stroje za petje cerkveno, ker oni ne čutijo, človeka pa pustimo človeka. Iz srca želim da bi moje besede ne padle na skalo. V to pomozí Bog!

Politični pregled.

V drž. zboru pridejo zdaj zaporedoma imenitne obravnave na vrsto. Volilni red za veliko posestvo na Češkem se spremeni, in desnica je sprožila tudi predlog, da se volilna pravica pripozna vsem, ki plačujejo vsaj po pet gold. direktnega davka. Vsled tega gotovo liberalne inicijative konservativnih zastopnikov so navidezni liberalci levičarske stranke v zadregi, ker ti so ali sami kapitalisti ali pa v zvezi z njimi, in vsled tega ne morejo iz sebičnih dobičkov ugreti se, kjer gre za blagostanje nižega ljudstva. Liberalni časniki se kaj neokretno izgovarjajo in tipljejo okoli, kakó bi si svoj „liberalizem“ rešili.

Naš vrli Nabergoj se je potegoval za Trst, ki peša in hira. Vlada naj bi pomagala Trstu z železniškimi črtami, zlasti pa tudi s tem, da bi se Rudolfova proga potegnila do Trsta. Na to merečo njegovo resolucijo je desnica podpirala, in kupč. minister Pino je obečal, da hoče to poletje stvar pretehtavati in potem svoje studije vladi pred-

ložiti. Gotovo pride bar. Pino na trž. razstavo, kjer bo imel priliko tudi priporočene črte pre-mišljevatí.

Posl. Weber je neugodne šolske razmere na Moravskem pojašnjeval; enake so slovenskim.

V Pilzenskem okraji so bili delalci v premogovih jamah delo popustili, ker jim dajajo premajhno plačo in jim še od te skoro ves zaslužek poberejo za živež, ki ga morajo pri posestnikih jam kupovati. Posestniki so večinoma judje, in s tem je dovolj rečeno. Taaffe je obljubil deputaciji, da bo žalostno položje dal preiskovati. Pač smo potrebni postavne uravnave med posestniki tovarn, rudnikov itd. in pa med njih delavci. Zato zdaj odobrujejo tudi pri nas energično postopanje Bismarkovo tudi za gospodarske stvari.

Naša vlada namerava s popravo obrtniške postave tudi manjšim obrtnikom pomagati.

Iz vstajnih krajev se sliši samo o majhnih bojih in praskah. Vojaki naši vstaše odganjajo, poveljnik Jovanović pa se noče prenagli, toliko manj, ker je upanje, da se zlasti tudi Krivosijanci udajo po mirni poti, potem pa tudi, ker Srbija in Črnagora nočeta vtikati se v te boje, da bi Avstriji ne škodovali.

Na Ogrskem napravijo škofje v Budapešti novo odgojilnico za učiteljske kandidate v namen odgoje katol. mladine.

Srbska kneževina je stopila na zunaj lep korak naprej. V 39. seji 6. marca je predsednik srbske skupštine po daljšem nagovoru stavil predlog, naj skupština kneza prosi, da sprejme na željo narodovo kraljevo čast in proglasi Srbijo za kraljestvo. In vsa skupščina je zaklicala: „Živio Nj. Veličanstvo prvi kralj nove Srbije Milan I. M. Obrenović! Živila Nj. Veličanstvo srbska kraljica Natalija! Živio Nj. kraljevo Visočanstvo srbski prestolnik Aleksander!“

Na to je šla vsa skupština k dozdanjemu knezu Milanu, ki je novo čast sprejel med gremenjem topov in obćim veseljem begradskega mesta. Sklenili so imenitni dogodek praznovati tri dni, in vsa Srbija je v veselji in praznično preoblečena.

Novi kralj Milan I. obečuje v svojem proglasu, da posveti vse svoje življenje sreči Srbije in njeni bodočnosti, da jo bo vedno vodil po poti časti in pravičnosti.

Milan je dobil kraljevo čast z dedno pravico. Kralj in kraljica imata odslej naslov veličanstev, in kraljevi prestolnik Aleksander ima naslov Visočanstva. Kjer se nahaja dozdej naslov knez, knežev, spremeni se v kralja, kraljev.

Kralj Milan I. je stopil z drugimi evropskimi mogočniki v „bratsko“ zvezo in Srbija v vrsto viših vlastij.

Avstrija in Nemčija ste že 24 ur potem novo kraljestvo pripoznali, in njim sledé druge vlasti. Voščila so došla kralju od prvih mogočnikov.

Znano je, da je srbska vlada že dalj časa delala za novi naslov; posrečilo se ji je, da ji niso druge države delale zaprek. Avstrija ima morda prvo zaslugo za to novo čast.

Čas za proglašenje kraljestva je zdaj kaj primeren. Mogočna stranka je v Srbiji nasprotovala Avstriji, srbskemu knezu in njegovi vladi. Zarad zgub vsled poloma Bontoux-ove banke in zarad vstaje v južnih pokrajinah je bila nevarnost še večja; s povečano častjo se srbski narod pomiri, in to bo tudi pomirjenju v vstaških krajih na veliko korist. — Slovani gotovo krepkemu narodu srbskemu privošćijo novo državno obliko in želé, da se zgodovinsko stari in imenitni narod pospne in začne tekmovati z drugimi omikanimi narodi duševno in gmotno.

Generala Skobeleva je car sam zaslišal in grajal. Avstrijski judje po krvi in po duhu bi radi Slovane naše države slikali kot panslaviste, z lepo namero, da bi jih država tudi na dalje zatirala. Rusija pa sama pravi, da Avstrija ni v nevarnosti, dokler bo Slovanom pravična.

Na angleško kraljico je bil nekdo iz samokresa vstrelil, ko se je peljala v kočiji; ali zadel je ni. Zločinca so zgrabili, pravijo, da ni zdrave pameti. Naša cesarica je bila med prvimi, ki je kraljici častitala za srečno rešitev.

Na Irskem pa še vedno vre, ker Angleži so samo za se liberalni, ne pa tudi za izmozgane in obubožane Irce. — Sliši se, kakor da bi Gladstone ne bil več na trdnem.

Domače stvari.

O g. vit. Schneidu poroča dobro podučeni dopisnik iz Gorice „Nov.“ takó-le: „Preblagi gospod se dobro počuti, hvala Bogu; neutrudljivo pisari in bere; za Slovence mu krepko bije srce.... Bog mu zdravje utrdi“. S to željo se zlagajo vsi rodoljubi slovenski.

Vreme. Po oblačnem in deževnem vremenu prešlega tedna imamo zopet jasne in takó tople dneve, da se te dni v Gorici nosijo za potrebo skoro v poletni obleki.

„Domovinoznanstvo“ za ljudske šole, opisano od g. prof. Sim. Rutarja, je naučno ministerstvo potrdilo, kakor poroča gosp. dopisnik „Novicam“.

Društvo za podporo bolehnih duhovnikov iz avstro-ogrské države, ki ima svoj sedež v Meranu na Tirolskem, napravi v isti namen podružnico v Gorici. Pokrovitelj društvu je cesarjevič Rudolf.

Bazar za uboge v Gorici privabil je v nedeljo v dvorano društva „Concordia“ mnogo radovednega občinstva, zlasti iz tukajšnjih plemskih krogov. Po odbitih stroških 168 gl. znašajo čisti dohodki 1210 gl.

Kmetijska družba goriška naznanja, da se odpre letos praktičen tečaj za poduk, kakó se ima s travniki ravnati, in sicer bodo te vaje na velikem posestvu kneza Vil. Schaumburg-Lippe-skega v Nahodu na Pemskem. Za potnino tje in nazaj podeli kmet. ministerstvo nekoliko stipendij onim, ki so jih vredni in potrebni. Zupanstva naša naj naznanijo priporočila vredne prosilce kmet. družbi goriški do 15. t. m., kjer se dobé tudi potrebna pojasnila.

Naj povemo ob tej priliki, da „Sočl“ slavna c. kr. kmetijska družba ni poslala tega naznanila; posneli smo ga iz „Eco del Litorale“. Morda tiči tudi v tem sistem, ki sega dalje nego delovanje te družbe. Tudi slavni dež. odbor nam ni poslal poročila o dražbi del za zidanje kmetijskih šol ital. in slov. oddelka. Menda Slovenci ne potrebujejo takih naznanil; gotovo ne, ker jih snujejo samo v ital. jeziku. Mi že res ne vemo več, kaj nam slavna zastopstva naše dežele še privošćijo, ko nas na najvažnejše strani popolnem prezirajo. G. dr. Jos. Tonkli je lani v drž. zboru naš dež. zbor, tedaj tudi odbor pohvalil, češ, da tukaj se ravna vse po načelu enakopravnosti. Ali z jezikom tudi? Ta prašaj zeva na široko, široko!

V kapucinarski cerkvi v Gorici je 2. t. m. neznan tat med 4. in 5. uro zvečer oropal podobe Matere božje na stranskem altari pri vratih; škodo je za kakih 150 gl.

Cesarjevič Rudolf pride s svojo visoko soprogo po veliki noći za več tednov v lepi grad Miramar pri Trstu, kjer se prostori za nju primerno pripravijo.

Koliko srednješolcev ima Primorje? V Gorici obiskuje gimnazijo letos 362 dijakov, v Kopru 170, v Pazinu 120, v Trstu in sicer italijanski zavod 374, državno gimnazijo pa 326; skupno toraj: 1352. Goriško realko obiskuje 158 dijakov, v Piranu na realki je 75, v Pulji 75, na italijanski realki v Trstu 345, na državni 234, skupaj 887 dijakov. Vseh dijakov skupaj je toraj na Primorskem 2239.

Garibaldijeva himna. V tržaški tetki je brati iz Gorice: Vodja glasbe goriških mestnih gasilcev je obsojen od tukajšnje policije na 8 dni v zapor, ker je dal ondan na plesu izvršiti nek „potpourri“, v kateri je bila vpletena tudi takó imenovana „Garibaldijeva himna“. Pojasnila ni potreba.

Za „Narodni dom“ so napravili tudi v Trstu in sicer v kavarni Bott pušico, v katero obiskovalu spuščajo majhne darove. Enako tudi v ljudski Zornikovi kuhinji.

V Kanalski čitalnici se je pri besedi 19. febr. nabralo za „Nar. dom“ 48. gl.; ta znesek se je že odposlal v Ljubljano.

„Narodni dom“. V Ljubljani so si trgovski knjigovodje, komi itd. ustanovili poseben klub z imenom „Mravlja“. Vsak mesec vplača vsak ud gotov znesek in sicer skózi 4 leta. Po računu „Sl. N.“ zag-

sejo, kakor marljive mravlje, v 4 letih velik kup od 10000 gld. Živeli!

Nova železnica med Trstom in Benedkami. Italijanska vlada je državnemu zboru predložila načrt, po katerem bi se napravila železnica iz Benetk v Portogruaro in se potem podaljšala do Trsta. Vse mogoče, da dobimo prej to železnico, nego drugo mnogo potrebnijo v notranje dežele. Ta železnica bi imela za Italijo velik strateški pomen, in uže zaradi tega bo Avstrija prisiljena speljati drugo železno črto proti morju in Furlaniji. „Ed“.

Iz Brkinov nam poročajo: Dne 3. t. m. je bila v vasi Misljeh zopet komisija radi živinske bolezni. Spominjajo se morda častiti „Sočini“ čitatelji strahovite nesreče lanskega leta na Varcjah, kjer so jedli meso, starovano od vrančnega prisada, ter tako celo vas otrovali. O sv. Petru poginil je prvo jelen vol na Misljeh, katerega je dotični gospodar razmesaril, vsolil ter, ker ga ni mogli s sosedi pojesti, v dimnik obesil. Pozneje ga je nekdo zatožil, prišla je bojda komisija, vzela mu ostalo meso, ter ga kaznovala. Kmalu za tem poginila je neka krava v imenovan vasi, katero so v svojo največjo nesrečo tudi pojedli. Prve dni t. m. je zopet poginila jedna krava v istem hlevu, kakor lansko leto vol in sicer od vrančnega prisada. Sliši se od več strani, da kmetje bolno živino ubijejo ter jo običarjem po ceni razprodajo. Kmetovalci varite se neznane bolezni. Varite se slične nesreče, kakor je lansko leto imenovano vas Varcje — za vselej vničila. Živinozdravniki, ki bi vas seznanili z živinskimi boleznimi, so redki. Za to je najboljšje, da se živinica, katera pogine, s kožo v red globoko v zemljo zagrebe, da se nesreča ne povrne v družine.

Število Slovencev po ljudskem štenji 1879. leta. „Statistische Monatschrift“ razglasa številke ljudskega štenja po narodnosti. Slovenci bodo žalibože iz teh števil razvideli, da se jim je mnogo duš odvezlo po komisarjih, ki so iz njih delali tu Nemce, tam Italijane. Slovencev se je našlo na Kranjskem 447.366 zraven 29.392 Nemcev, na Štajarskem 368.419 (Nemcev 794.841), na Koroškem 102.252 (Nemcev 241.585), v Trstu 26.263, na Goriškem 129.867, v Istri 43.004, na Nižje Avstrijskem 1611, na Gornje-Avstrijskem 20, na Solnograškem 17, tedaj skupaj 1 milijon in 140.304 Slovencev. Na Štajarskem se je število Slovencev od leta 1879. zmanjšalo od 37.550/0 na 32.740/0, v Trstu od 53.790/0 na 21.790/0, povišalo pa na Kranjskem od 93.670/0 na 93.720/0 in na Koroškem (I) od 28.600/0 na 29.720/0. V vseh cislajtanskih deželah je po računih Fikerjevih bilo 1869. leta 5.830/0 Slovencev od vsega prebivalstva, 1879. leta pa le 5.230/0.

„Brencelj“ se je bil zaradi Pusta z 2. številke zakasnil; pa toliko korenitiše zagovarja njegeve Krišpin Krišpovič nemškega režiserja, ki je ljublj. čitalnico tako omikano počastil za plačilo, da Slovenci obiskujejo nemške predstave. Dobro je Slovence užežal. Brencelj mora se vedno naznanjati: „Pirkar, je še dež. solski nadzornik!“ Nimajo ušes za taka naznanila. — Brencelj nima s Primorci nič opraviti; on zajema poročila gotovo iz takih virov, da si misli: Na Goriškem in Tržaškem so pa Slovenci ne samo zaradi vremena in podnebja v sv. raji. Zato mu bomo pa mi ta raj nekoliko naslikali ob priliki.

„Hrvatska Vila“ donša v 2. zvezku zopet raznovrstnega gradiva z mnogimi ilustracijami. To pot ima odločno sliko „Kristusov Krst“ od Guida Reni-ja. Med sestavki nahajaš začetek popisa življenja škofa Dobrile z doprso sliko na 1. strani, potem popis Trsta s podobo; Skadrsko jezero s podobo itd. List je zares bogat; če bo takó nadaljeval, bo prvi v tej vrsti na Jugoslovanskem. List izhaja na Sušaku pri Reki in se dobiva zvezek po 60 kr.

Denašnji list ima inserat banke „Leitha“ o spekulacijah.

Poziv slovenskim pisateljem!

Matica Slovenska bode po odborovem sklepu od 13. dne t. m. v posebnej knjigi na svitlo dala obširen životopis pokojnega svojega prvosednika dr. Janeza Bleiweisa viteza Trsteniškega. Pisatelj, kateri hoté prevzeti to delo ali vsaj sodelovati pri njem, naj se do 15. dne prihodnjega meseca marca oglase društvenemu prvosedstvu.

Uredovanje Letopisa za 1882. leto je Matičin odbor izročil podpisavemu prvosednikovemu namestniku, ki se torej usoja uljudno vabiti slovenske pisatelje, naj mu čim prej, vsakako pa do konca avgusta meseca blagovolijo poslati rokopise, namenjene za letošnji Letopis. Sprejemali se bodo vanj kakor dosle krajši znanstveni in poučozabavni članki. Da Letopis kolikor moči ustreza različnim zahtevam Matičinih družabnikov, je želeti, da je njegova vsebina mnogovrstna, v obče zanimljiva in vsacemu izobraženemu Slovincu umevna; zaradi tega spisi za Letopis z jed-

ne strani ne smejo biti preobširni, z druge si strogo učenjaški. Izvirnim člankom se bode dajala se ve da prednost; mej prevodi bi v prvi vrsti ugajali oni iz slovanskih jezikov, to je iz češčine, poljščine in ruščine. Pisateljska nagrada je različna in se po vzajemnem porazumljenji naprej ustanovi, če treba; v obče po določilih odborovega opravilnika znaša nagrada izvirnim delom 25 gld. do 40 gld., prevodom 12 gld. do 18 gld. za tiskano polo in se vselej še le izplačuje, kadar je spis natisnen.

Pisatelji, kateri večje slovstvene proizvode pripravljajo, in nameravajo ponuditi jih Matici Slovenske, naj jih takoj naznanijo in, kadar bodo gotovi, pošljejo v presojo odboru, ki bode pa sploh v poštev jemal le rokopise, kateri so gledé jezika popolnem godni za tisek.

Matičin odbor pričakuje, da bodo vsi rodoljubni pisatelji slovenski složno podpirali najiminennejši naš slovstveni zavod, — narodu našem, na radost in korist, svojemu imenu na čast in slavo!

V Ljubljani 23. februarja 1882.

Za odbor Maticice Slovenske
PETER GRASSELLI,
prvosedriev namestnik.

Pri Seitz-u v Gorici je po znižani ceni — 1 gold. 30 kr. — na prodaj:

VELIKI TEDEN

in
Velika Noč;

spisal prof. Andr. Marušič.

Pošilja se knjiga tudi po pošti na povzete. Kdor pa denar uže z naročilom vred pošlje, naj pridene še 10 kr. za vozni list.

Le enkrat

se ponuja tako dobra prilika, da se more izvrstna ura za polovico ceno kupiti.

Velika

Razprodaja.

Po vsej Evropi nastale politične razmere se tudi Švice niso ognole i zato se je mnogo delavcev izselilo, vsled česar se rušijo tudi fabrike. Tako je i prva najznameniteja urarnica, katero mi zastopamo, zdaj zaprta i nam poverjena razprodaja njenih izdelkov. Tako imenovane Washington žepne ure so najboljše ure na svetu, izvanredno krasno vzrežljane i vezene i po ameriškanskem sestavu napravljene.

Vse ure so na sekunde repasirane i mi dajemo poročstvo za vsako uro in 5 let.

Za dokaz gotovega poročstva i stroge solidnosti se s tem javno obvezujemo, da hočemo vsako uro, ki ni po volji, nazaj vzeti i zamenjati.

1000 žepnih remontoir ur, navijajo se brez ključa, s stalnim zaklopcem, izvanredno točno na sekunde regulirane, razen tega po novem načinu elektrogalvaniški pozlačene, z verižico, medaljonom itd. poprej gld. 25, zdaj ena le po 10 gld. 25 kr.

1000 krasnih ur na kotvo iz srebro-nikla, na 15 rubinih, z emajliranim kazalom, za sekunde, kristalnim ploštatim steklom, poprej gl. 21, zdaj ena le gl. 7.25, vse na sekunde repasirane.

1000 ur na vreteno, z izrezanim zaklopcem iz srebro-nikla, kristalnim ploštatim steklom na 8 rubinih, najnatanjše repasirane, z verižico, medaljonom i zametnim etuisom, poprej gl. 15, zdaj ena le gld. 5.60.

1000 ur na kotvo, iz čistega 13 lotnega srebra, po c. k. puncovnem uredu pregledane, na 15 rubinih, razen tega električno pozlačene, najnatanjše regulirane. Te ure so poprej stale 27 gl., zdaj pa stoje le gl. 13.40.

1000 Washington remontoir žepnih ur iz prvega 13 l. teškega srebra, po c. k. puncovnem uredu pregledane. Poročstvo se daje, da so najtočnije na sekunde repasirane, notranja sestava je iz nikla i teh ur ni treba nikoli popravljati. Taka ura je veljala poprej gld. 35, zdaj pa se dobiva za neverjetno ceno 16 gl. Razen tega se dobiva z uro vred zastoj verižica, medaljon, etui i zameta i ključ.

1000 pravih zlatih ur za gospé, na 10 rubinih, prej 40 gld., zdaj 20 gld.

1000 remontoir ur iz pravega zlata za gospode ali gospé, prej 100 gl., zdaj 40 gld.

650 ur za zid z najlepšim emajliranim okvirom in bitnim kladivom, poprej 6 gl. 75 kr.

650 ur budilnic z udarcem, ki prav dobro tolče, najnatanjše regulirane, tudi pripravne za mizne pisarce; poprej 12 gld., zdaj le 4 gld. 80 kr.

650 ur z nikalom v najlepše izdelane visoke gotiškej omarici, navijajo se vsačih 8 dni, najtočnije na čas regulirane, izvanredno lepe i krasne. — Ker ima taka ura še po 10 letih dvojno vrednost, ne imela bi se v nobenej hiši pogrešati, posebno ker je taka res krasota sobi. Tako ure so poprej veljale po 35 gld., zdaj pa izemno le 15 gld. 75 kr.

Kedar se naročujete uro z nihalom, treba je priložiti zagotovščino.

Napis:

Razprodaja ur
urarnice Ph. Fromme
Wien, Rothenthumstrasse 9, parterre.

Vozni listi za AMERIKO.

Ima jih

A. REIF, Wien, I. Kolowratring 9.
K. k. conc. Haupt-Agentur. Prospective gratis.

Na znanje.

Ker se je podpisani preselil iz Tomina v Beč, dovoljuje si pozdravljati vse znance in prijatelje, ter naznanja dolžnikom in upnikom (katerih zadnjih — mislim — ni), da je imenoval za svojega zastopnika neomahljivega poštenjaka gospoda dr. Verzeznassi-ja, odvetnika v Gorici. Pri njem dobi tudi sedanji naslov

Matija Leban-a,

učitelja.

V Trstu, 4. marca 1882.

Na prodaj.

Seme detelje lucerne po 85 kr. kilogr.

Seme „Soja hispida“ „ 30 „ „

Lastni pridelki.

Angelo Casagrande

v Ajdovščini.

Vložnih in

spekulacijskih

popirjev nakup v vseh kombinacijah
proste spekulacije, konsorelj in premij

izvršuje pripoznano rečno in diskretno po originalnih kursih na

dunajski borski

za Avstro-Ogrsko jedino merodajna banka „Leitha“ (Halmaj), Wien, Schottenring 15. Strokovnjaška, nagla in skušena informacija, teleg. avizi, na poskušno številke financ. in srečkanjskega lista „Leitha“, kakor bogato brošuro (vse evrop. srečkanjske načrte, pojasnilo za vloge in spekulacije in spekulacijske popirje i. t. d. franco in gratis.

Dunaj.

Dunaj.

Čujte, glejte in strnite!

Skupno oskrbništvu velike tovarne za anglo-britansko srebro, ki je prišla na kant, prodaja vse blago zelo pod cenilno vrednostjo. Proti vpošiljavti zneska ali proti podvretju 7-30 gld. dobi se izvrstna mizna posoda iz prefinega anglo-britanskega srebra (ki je stala prej 35 gl.), in vsak, ki se na ujo naroči, dobi pismeno garancijo za 10 let, da ostane posoda bela.

6 miznih nožev s fino jekleno ostrino,

6 vilic iz pravega anglo-brit. srebra iz enega kosa

6 miznih močnih žlic iz anglo-brit. srebra,

6 f. žlic za kavo iz anglo-brit. srebra,

1 šib. zajemalnica za juho iz anglo-brit. srebra,

6 nožnih podlog iz anglo-brit. srebra,

6 angleških desertnih tas,

1 fina posoda za poper ali slakor,

6 fino izdelanih miznih tas,

6 lepih, močnih jajčnih kozarcev,

6 finih jajčnih žlic iz anglo-brit. srebra,

4 krasne fine tase za sladkor,

1 čajnik prve vrste,

2 krasna dvoranska mizna svečnika.

64 komadov.

Dokaz, da moj oglas

ni sleparsk

se javno zavežem, blago nazaj vzeti, če ne ugaja.

Čistilni prah za zgornjo posodo se dobiva pri meni škatljica po 15 kr.

Kdor hoče torej imeti dobro in pravo blago, ne pa sleparije, naj pošlje zaupno, dokler ga je še kaj, z naslovom

J. H. RABINOVICZ, Wien,

General-Depot der Anglo-Brit. Silberfabrik II.

Schiffsamts-gasse 20 a.